

Комисијата за жалби при Советот за етика во медиумите на Македонија (СЕММ), на седницата одржана на 18 мај 2020 година, врз основа на примена жалба од Искра Коровешовска, ја донесе следната:

ОДЛУКА

Интернет – порталот „Фронтлајн.мк“, со текстот насловен „Откриена шемата како медиумите на ВМРО-ДМНЕ станале унгарски пропагандисти“, го прекрши Кодексот на новинарите во членот 1.

ЖАЛБА

До извршната канцеларија на Советот за етика во медиумите на Македонија, на 30 април 2020 година, главниот и одговорен уредник на телевизија „Алфа“, Искра Коровешовска, поднесе жалба за текстот со наслов „Откриена шемата како медиумите на ВМРО-ДМНЕ станале унгарски пропагандисти“, објавен на 25 април 2020 година, на интернет – порталот „Фронтлајн.мк“ (www.frontline.mk).

Во жалбата се наведува дека прилогот содржи мешање на факти и мислење, вест и коментар, говор на омраза, дискриминација, неточно и нефер известување, пристрасност и неурамнотеженост во информирањето и незастапена втора страна.

Коровешовска посочува дека текстот нема автор, што го отворало прашањето за легитимитетот на содржината и дека непотпишаните вести се карактеристични за неиздржани анализи, т.н. фејк - њуз. Во однос на содржината на текстот, каде што ТВ Алфа и останати медиуми се споменуваат како „медиуми што шират лаги“, таа смета дека е тврдење кое само по себе не било поткрепено со ниту еден доказ или аргумент и било во насока на ширење говор на омраза и дискриминација кон телевизијата.

„Никаде, апсолутно никаде во текстот, нема "double check", втор извор, односно втората страна во приказната. Прашањето е зошто авторот не се јавил кај управителот на телевизијата, не испратил писмено прашања ниту пак се потрудил да добие одговор од Алфа како цел на напад во текстот? Истовремено никаде нема ниту став од македонската политичка партија за која frontline тврди дека стои зад медиумот. Значи, само празни обвинувања без балансирано известување, без ставот на Алфа пред се“, посочува Коровешовска во поднесената претставка.

ОДГОВОР НА МЕДИУМОТ

Извршната канцеларија на СЕММ, во согласност со членот 14 од Правилникот за работа на Комисијата за жалби, по приемот и разгледување на жалбата, стапи во контакт со интернет – порталот „Фронтлајн“ и побара да се изјасни по однос на наводите на жалбата. Главниот и одговорен уредник на медиумот, Џабир Дерала, одговори на наводите на жалбата.

Дерала ја отфрла жалбата како неоснована и смета дека во текстот на „Фронтлајн“ биле изнесени факти кои се ноторни (очигледни), неспорни, аргументирани и базирани на веќе познати истражувања, објавени во земјава и во странство. Во однос на забелешката на жалителката дека текстот е без автор, тој објаснува дека се работело за текст/компилација од претходно објавени текстови со хиперлинк (OCCRP) и дека сметал оти немало потреба за потпишување на содржината.

Дерала категорично ги отфрла и наводите на Коровешовска дека целта на авторот била ширење на говор на омраза против ТВ Алфа и дискриминирање на медиумот, посочувајќи дека и самиот во минатото бил мета на навреди, клевети и говор на омраза во телевизијата.

Тој, во исто време, тврди дека во делот „медиуми кои шират лаги“ никаде не било наведено како тврдење на авторот на текстот, туку се однесувало на ставови на истражувачите кои ги пренел самиот автор.

„Сакам да го свртам вниманието и на Жалителката и на СЕММ, дека во текстот такво нешто никаде не е наведено како тврдење на авторот што го подготвува прилогот, туку се вели: „Истражувачите посочуваат на два клучни моменти во преземањето на медиумите, пропагатори на лаги“, како и: „Истражувачите откриле дека овие медиуми често шират пропаганда и невистини, но и ги напаѓаат политичките противници, граѓанските активисти и здруженија“. Затоа, ова во никој случај не може да се квалификува како тврдење на авторот на текстот (компилацијата) кое треба да се докажува и аргументира од позиција на Редакција Фронтлајн“, се наведува во одговорот на „Фронтлајн“.

Дерала, меѓу другото, вели дека се работи за текст кој се темели на цитати од релевантно и поткрепено со факти новинарско истражување, кое може да биде предмет на анализа и докажување, но не и вредносните судови кои, според него, не треба да бидат предмет на докажување или жалби.

ОДЛУКА НА КОМИСИЈАТА ЗА ЖАЛБИ

Комисијата за жалби утврди дека жалбата е **ОСНОВАНА** и дека Кодексот на новинарите на Македонија е прекршен во членот 1.

Член 1: *„Новинарот има право на слободен пристап до сите извори на информирање што се од јавен интерес. Новинарот треба да објавува точни, проверени информации и нема да прикрива суштински податоци и да фалсификува документи. Доколку информацијата не може да се потврди, или станува збор за претпоставка, односно шпекулација, тоа треба да се каже и да се објави. Точноста на информацијата треба да се провери колку што е тоа можно“.*

ОБРАЗЛОЖЕНИЕ НА ОДЛУКАТА

На седницата на 18 мај 2020 година, членовите на Комисијата за жалби ги разгледаа наводите на жалителот и извршија увид во спорната содржина.

Членовите на Комисијата, најнапред, утврдија дека се работи за аналитички осврт, кој пренесува информации за влијанието на надворешни политички и бизнис фактори врз

македонските медиуми, во случајов, на претставници на унгарска бизнис елита. Текстот произлегува од јавниот интерес, зашто прашањата за начинот на финансирање, структурата и политичкото влијание во медиумите се легитимна новинарска цел и не смеат да бидат изземени од теми за кои јавноста има право да биде информирана.

Содржината, наизглед, е коректна и во рамките на етичките и професионални стандарди, зашто авторот информациите ги базира на истражувања, објавени во странски медиуми. Сепак, по детално разгледување на оспорената содржина, Комисијата најде дека авторот, кој не е потпишан на текстот, информациите и цитатите ги црпи од текст кој датира од многу поодамна. Затоа, новинарот морал тоа да го нагласи во текстот за да се избегне опасноста од манипулација и ставање на читателите во заблуда.

Пренесувањето на веќе стари и апсолвирани податоци и нивно претставување како нова содржина, ставена во актуелен контекст, несомнено, упатува на тенденциозност кај самиот автор, нефер однос и вешт обид за дискредитација на медиумите кои се споменуваат во текстот.

Жалбената комисија констатира дека текстот на кој се повикува „Фронтлајн.мк“ всушност е стар две години (9 мај 2018) и е објавен од Репортерската истражувачка мрежа „Меѓународен проект за известување за организиран криминал и корупција (Organized Crime and Corruption Reporting Project - OCCRP).¹

Наместо линк до оригиналната содржина, интернет - порталот во рамките на текстот посочува линк кој води до основната страницата на „OCCRP“², со што читателите не можат да дојдат до изворната информација.

Оттука, Комисијата најде дека во текстот на „Фронтлајн“ е прекршен Кодексот на новинарите во **членот 1**, според кој новинарот не треба да прикрива суштински податоци. Премолчување и необјавување на податоци кои можат да влијаат на ставот на јавноста е исто што и нивно намерно искривување и свесно манипулирање со јавноста.

Во однос на останатите жалбени наводи на подносителот на претставката, Комисијата не најде доволно елементи да оквалификува постоење на говор на омраза и дискриминација во оспорениот текст.

¹ <https://www.occrp.org/en/spooksandspin/right-wing-hungarian-media-moves-into-the-balkans>

² <https://www.occrp.org/en>

* * *

Во согласност со наведеното, Комисијата одлучи како што е погоре наведено.

Во работата на Комисијата учествуваа членовите Мирче Адамчевски, Сефер Тахири, Мери Јордановска, Теофил Блажевски, Лилјана Пецова – Илиеска и Ердџан Ахмет.

Се обврзува интернет - порталот „Фронтлајн“ (www.frontline.mk), во согласност со членот 18 од Деловникот за работа на Комисијата за жалби, да ја објави оваа одлука.

Со почит,
Совет за етика во медиумите на Македонија

Претседател на Комисијата за жалби
Мирче Адамчевски

